

Tarih: 25.09.2020
Sayı: 20/093

Mehmet TUTAŞ
Genel Müdür Yardımcısı
Karayolları Genel Müdürlüğü
ANKARA

TürkMMMB üyesi firmalarımızın Karayolları Genel Müdürlüğü Proje ve Mühavirlik Hizmetleri İhale ve Uygulama aşamalarında karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri ekte sunulmuştur. Uygun gördüğünüz bir program dahilinde Karayolları Genel Müdürlüğü yetkilileri ile bahsi geçen hususları görüşmek isteriz.

Gereğini bilgilerinize arz ederiz.

Saygılarımızla,

A.Kerim ORHON
Yönetim Kurulu Sekreter Üyesi

EK: Karayolları Genel Müdürlüğü Proje ve Mühavirlik Hizmetleri İhale ve Uygulama Aşamalarında Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri (5 sayfa)

Karayolları Genel Müdürlüğü proje ve müşavirlik hizmetlerinin ihale ve uygulama aşamalarında karşılaşılan sorunlarla ilgili çözüm önerileri oluşturmak üzere TürkMMMB tarafından görevlendirilen komisyonumuzun tespit ettiği sorunlar ve çözüm önerileri aşağıda sunulmaktadır:

1. Yerli Firmaların Dış Rekabete Karşı Korunması

Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından ihale edilen danışmanlık hizmet alımı işlerinin ihaleleri bilindiği üzere yabancı firmalara da açık olarak yapılmaktadır. İhalelerde şartnameler gereği kısa listeye en fazla 10 firma (veya firma grubu) girebilmektedir. Ön yeterlilik koşullarını 10'dan fazla firmanın (veya firma grubunun) sağlaması durumunda en yüksek iş bitirme bedellerini sağlayan firmalar (veya firma grupları) kısa listeye girmekte, diğerleri liste dışı kalmaktadır. Mevcut şartnamelere göre yerli firmalar ve çalışanları, yabancı firmalara karşı sadece teklif aşamasında %15'lik bir yerli firma fiyat avantajı ile korunmaya çalışılmıştır. Ancak ön yeterlilik aşamasında yerli firmaları koruyucu hiçbir tedbir bulunmamaktadır.

Mevcut yerli firmalarımızın yabancı firmalara göre iş bitirme belgeleri bedellerinin nispeten düşük olması nedeniyle, ön yeterlilik kriterlerinin tamamının sağlanması durumunda iş bitirme belgelerinin büyüklükleri kısa liste seçiminde belirleyici olduğu için; ihaleye katılacak yüksek iş bitirme belgeli 10 yabancı firma yerli mühendislik ve müşavirlik firmalarımızın önüne geçmiş olacak, yerli firmalarımız ihalelere katılamayacak, mağdur durumda kalacaklardır. Kısacası şartların bu şekilde devam etmesi durumunda yerli firmalarımızın ve çalışanlarının geleceği tehlike altındadır. Mevcut şartlar değiştirilmez ise yerli firmalarımız bu projelerde ancak yabancı firmaların taşeronu olarak çalışabilecek veya hiç çalışamayacak, Türkiye'de kalması gereken para, yabancı firmaların memleketlerine gidecektir.

Bu amaçla Yerli Mühendislik ve Müşavirlik firmalarının ihalelerde korunmasına yönelik olarak aşağıdaki paragrafın Ön Yeterlik Şartnamesi "Diğer Hususlar" başlığı altına eklenmesi ile Yerli firmalarımızın kısa listeye girmesinin kolaylaşacağını düşünmekteyiz:

"Aday tarafından sunulan puanlamaya esas Belgenin Yurtdışında tamamlanmış bir işe ait olması durumunda; aday, söz konusu ihalenin asgari benzer iş şartını sağlayan yurtiçinde gerçekleştirdiği üç ayrı işe ait belgeyi de sunmak zorundadır. Ortak girişimlerde bu şartı Pilot Ortak sağlamak durumundadır. Bu şartı sağlayamayan adayın Özel Hizmet deneyimi puanından 1 Puan düşülür."

2. Müşavirlik Hizmetleri Sözleşmeleri Kapsamında Görev, Yetki Ve Sorumlulukların Ayrıntılı Şekilde Tanımlanması

Son yıllarda KGM Bölge Müdürlükleri tarafından yapılan birçok müşavirlik ihalesinde yol kesimleri açık şekilde tariflenmemekte, Müşavir'in görev, yetki ve sorumlulukları açık olarak

tanımlanmamaktadır. Müşavir adeta yalnızca eleman ve araç temin etmeye görevlendirilmiş bir taşeron durumunda bırakılmakta, sorumlusu olduğu işleri teknik ve idari anlamda kontrol etmesini ve yönetmesini sağlayacak organizasyonel yapıdan yoksun bırakılmaktadır. Kontrol teşkilatı başkanı da sembolik bir pozisyonudur. Hatta bazı Bölge Müdürlükleri'nin sözleşmede kadrosu olmasına karşın uygulama sırasında teşkilat başkanı ve yardımcı kadrosunu (yapım kontrol mühendisi, kalite kontrol mühendisi, vs.) hiç atamadığı görülmektedir. Ancak yapılan sözleşmelerle Müşavir teknik anlamda ileride çıkabilecek tüm sorunlardan sorumlu tutulmaktadır. Bu ihalelerin Özel, İdari ve Teknik şartnamelerinde belirtilen görev ve yetkiler, sorumluluklarla uyumlu olmalı, Müşavirden esas olarak uzmanı olduğu konuda yararlanılmalıdır.

3. Süresi 1 Yılın Üzerinde Olan Hizmet Alımı Etüt ve Proje İşlerinde Fiyat Farkı Verilmesi

KGM Hizmet Alımı Sözleşmelerinde de diğer bazı devlet kurum/kuruluşlarında olduğu gibi süresi bir yılı aşan işlere fiyat farkı vermelidir. Bu husus, Hizmet Alımı Fiyat Farkı Hesabında Uygulanacak Esaslar 4734 sayılı kanunla birlikte 2002 yılında yayınlanmış daha sonra 2004 yılında revize edilmiştir. Bu iki versiyonda da "ihale konusu işin idari şartname ve sözleşmesinde fiyat farkı verilmesi öngörülmemesine rağmen, mücbir sebepler ya da idareden kaynaklanan nedenlerle işin bitim tarihinin süre uzatımı verilmek suretiyle ötelenmesi halinde, ötelenen süre içinde iş programına uygun olarak yapılan iş kalemleri ya da iş gruplarına, idari şartname ve sözleşmede belirtmek şartıyla bu esaslara göre fiyat farkı verilebilir" ifadesi yer almaktadır. KGM Etüt Proje işlerinin süresinde bitmemesi durumunda, Firmaların mağdur olmaması için Sözleşmelere bu maddenin eklenerek fiyat farkının verilmesi uygun olacaktır.

4. Etüt ve Proje İhalelerinin Birim Fiyatlı Yapılması

Hizmet Alımı ve Danışmanlık Hizmet Alımı'na göre ihale edilen Yol Etüt ve Proje ihalelerinin, birim fiyat esasına göre yapılması ve tahmini birim miktarlarla yapılması, firmaların işin yapımı sırasında mağdur olmaması ve İdare'nin de keşfin artışına göre miktarları değiştirmesini mümkün kılacaktır. Ayrıca bu çözüm, götürü bedel ihaleye göre aşırı fiyat kırımlarına da engel olacaktır. Hizmet Alımı İhalelerinde "Sınır Değer" altındaki tekliflerin elenmesi usulü ile ihale yapılması da düşük fiyat tekliflerine engel olabilir.

En azından jeolojik araştırma, malzeme testleri, topoğrafik çalışmalar için bir fiyat esasında uygulanması projelerin ileride sorunlarla karşılaşmaması için önem arz etmektedir.

5. İhalelerde Kısa Liste ve Firma Sayısı

Yol proje mühendislik hizmetleri sektöründe KGM tarafından bu hizmetlerin ihale edilmeye başlanıldığı 1985 yılından bu yana, geçimini bu sektörden sağlayan, çok sayıda mühendis, tekniker ve diğer destek personeli barındıran birçok firma oluşmuştur. Ancak günümüzde gelinen son durum itibariyle ihalelerde yasa gereği 10 firma teklif vermeye çağrılmaktadır. Son zamanlarda yapılan ihalelerde iş bitirme tutarlarının yüksekliğinden dolayı hep aynı firmaların yeterli bulunarak teklif vermeye çağırıldığı, yaklaşık 10 firmanın da 100 puan almalarına karşın yeterli bulunmayarak hiçbir ihaleye teklif veremedikleri görülmektedir.

Teklif vermeye çağırılacak firmaların belirlenmesine bu şekilde devam edilmesi durumunda Karayolları Genel Müdürlüğü'ne yıllarca hizmet üretip, emek vermiş ve yol proje mühendisliği konusunda her yönden uzman birçok firma, iş alamadıkları ve yeterli tutarda iş bitirmeye sahip olamadıkları için giderek devre dışı kalacaktır. Bu olumsuz durumu mümkün olduğunca ortadan kaldıracak çözüm önerisi aşağıda verilmektedir:

4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu ve bu kanunun uygulanmasına ilişkin olarak çıkarılan Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde kısa listeye girecek firma sayısı en az 3 ve en çok 10 adet ile sınırlanmaktadır. Bu yönetmeliğe, Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 29. maddesinin 3 numaralı paragrafında belirtildiği gibi asgari yeterlik kriterlerini sağlayan aday

sayısının, teklif vermek üzere davet edilecek aday sayısından fazla olması durumunda; listeye alınacak olanların belirlenebilmesi için adayların ekonomik ve mali yeterlikleri ile mesleki ve teknik yeterlikleri, ön yeterlik dokümanında belirtilen kriterlere göre puanlanmak suretiyle en yüksek puandan başlanarak, ön yeterlik dokümanında belirtilen sayıda adayın yer aldığı liste oluşturulur.

Puanların eşit olması nedeniyle listeye alınacak aday sayısının öngörülen sayıyı aşması halinde, "eşit puana sahip adayların tamamı listeye alınarak teklif vermeye davet edilir" ibaresinin Kamu İhale Kurumunca Uygulama Yönetmeliği'ne eklenmesi, sorunu büyük oranda çözmüş olacaktır. Bu konuda TürkMMMB ve KGM, Kamu İhale Kurumu'na görüş bildirebilirler.

6. Uygulamada Karşılaşılan Problemler

- a. Birim Fiyatlı Etüt Proje işlerinin, ihale öncesinde öngörülememesi nedeniyle veya ihale bedelinin bütçe içerisinde kalmasını sağlamak amacıyla metrajlarının eksik olarak ihale edildiği görülmektedir. Bu işlerin uygulama aşamasında, sözleşmenin 51. maddesinde olmasına rağmen bütçe yetersizliği öne sürülerek %20 keşif artışı verilmeyerek projenin götürü bedelli

bir iş gibi tamamlanması istenmektedir. İdare bu olumsuz uygulamadan kaçınmalı, kaliteli bir proje çalışmasının yatırım maliyetlerini aşağı çekeceği gerçeğini göz önünde bulundurarak KGM bütçesinin %1'ini bile bulmayan Etüt Proje Mühendislik Hizmetleri işlerinin bütçesinin iyileştirilmesi yönünde bir çalışma yapmalıdır.

b. İhale aşamasında güzergâh seçiminin ve proje keşfinin daha hassas olabilmesi için koridor etüdü ve proje ihalesi metrajlarını kapsayan mühendislik ve müşavirlik ihalelerine çıkılmasının uygun olacağını düşünüyoruz. Bu ihaleler iş hacmine göre birkaç işi ve/veya Bölgeyi kapsayan çalışmalar olabilir. Bu işler mutlaka deneyimli müşavirlik firmaları tarafından gerçekleştirilmelidir.

c. Uygulama aşamasında gerek Genel Müdürlük gerek Bölge Müdürlükleri tarafından, hem ortaklaşa alınan kararlarda hem de onaylı projelerde sık sık değişiklikler yapılmakta, bu da Danışman firmanın aynı işi birçok defa hiçbir ek bedel ödenmeden yapmasına yol açmaktadır. Bu durumun önüne geçilmesi için;

- Yatay-düşey hat onayı sırasında Genel Müdürlük komisyonunda; projeyi onaylayacak Müdür veya Müdür yardımcısı, Araştırma Geliştirme Dairesi Kontrol Mühendisleri, tünelli işlerde Tünel Kontrol Mühendisi, kritik karar verilmesi gereken (eğim, boy, ayak yüksekliği gibi) Köprü-viyadükler için Sanat Yapıları Dairesi Kontrol Mühendislerinin bulunması sağlanmalıdır, böylece projenin kabul aşamasında bile karşılaştığımız değişiklik talepleri en aza indirilecektir.
- Onaylanmış ve buna bağlı yapılan çalışmalarda belli bir aşamaya gelmiş işlerde değişiklik talepleri firmalara ivedi olarak yazı ile bildirilmeli, önceden onaylı olarak yapılmış ve devam eden işler bir tutanakla tespit edilerek İdarece bedelleri ödenmelidir.
- Onaylanmamış fakat devam eden çalışmalarda önceden alınmış kararlarda İdareden kaynaklanan değişikliklerin bir defadan fazla olması halinde durum tutanakla tespit edilerek bedelleri ödenmelidir.
- Genel Müdürlük ve Bölge Müdürlükleri arasında koordinasyonun sağlanarak kararların bir defada verilmesi ve müşavir firmanın işleri tekrar tekrar yapması önlenmelidir.

d. Hakedişlerin gerek Bölge Müdürlükleri gerekse de Genel Müdürlükteki inceleme, onay ve ödemelerindeki gecikmeler müşavir firmaları mali olarak güç durumda bırakmaktadır. İşlerin

sağlıklı bir şekilde yürütülüp zamanında bitirilebilmesi için inceleme, onay ve ödemeler zamanında yapılmalıdır.

e. Etüt proje işlerinde, proje alanının coğrafi durumu ve olumsuz iklim koşulları nedeniyle harita alımı işlerinin ve zemin etütlerinin yapılması için çalışma olanağı bulunmayan süreler

belirlenmeli ve bu süreler sözleşmelerde belirtilmelidir. Ayrıca, bu şekilde belirlenen çalışılmayan sürelerin, öngörülemeyen olumsuz iklim koşulları nedeniyle zorunlu olarak daha da uzaması halinde, bu durum ilgili Bölge Müdürlüğü kontrollüğü ile birlikte belirlenerek tutanak altına alınmalı ve bu süreler de Danışman firmaya süre uzatımı olarak verilmelidir.

- f. Etüt proje işlerinde sözleşmede belirtilen teknik personele ek olarak görev yapan genç mühendislerin de sözleşme kapsamında çalıştırılabilmesinin önü açılmalıdır. Böylece genç mühendisler de projelere imza atabilecekler, bu durum özgeçmişlerine de yansıtılabilecek ve ilerdeki yıllarda deneyimli mühendis sıfatını taşıyabilecek duruma geleceklerdir. Böylece firmaların tekliflerde kullanabilecekleri, deneyimlerini özgeçmişleriyle ve proje referanslarıyla kanıtlayabilecekleri yeterli sayıda eleman kaynağı oluşması sağlanacaktır.